

СВОБОДА

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

СВОБОДА

UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація:
"Svoboda", 81-83 Grand St.
Jersey City, N.J. 07303
434-0237
434-0507
УНСоюз: 435-8740
— Тел. з Нью-Йорку: —
Barclay 7-4125
УНСоюз: Barclay 7-8337

РІК LXXX Ч. 57. ДЖЕРСІ СІТІ І НЬО ЙОРК СЕРЕДА, 28-го БЕРЕЗНЯ 1973 ЦЕНТІВ 15 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK WEDNESDAY, MARCH 28, 1973 No. 57. VOL. LXXX.

КОРОТКІ ВІСТКИ

Віторок, 27 березня 1973

ОНИ ПОКИНУЛИ ПРЕЗИДЕНТА ДВАНТА АЙЗЕН-ГАВЕРА полковник Джо Айсентавер, 50 років, перебував у резервній Армії з 1963 року. Тепер він дістав призначення асистента командира 79-ї резервної Армійської команди. Штаб цієї резервної частини розташований в районі Філадельфії, на передмісті.

У СЕЛІЩІ ВУНДЕТ КНІ, або "Пораненому коліні", триває далі напруження між групою молодих індій та різними "сіоністами" - мігрантами, які спільно захопили селіще й охороняють його із зброєю в руках — і частинною федеральною сил, із танкетками й модерною зброєю. Ці сили облягають селіще й не підпускають до нього інших індій. Обложени індійці помалювали себе різноманітними на знаку "війни" й вимагають перегляду всіх договорів між ними й Вільям Домом. Насправді йдеться про боротьбу двох культур: індіанської та встановленої в Америці переважно англо-саксами "білої" культури. Відомо, негритянська - комуністка Анджела Дейвіс теж їхала до селіща, але її задержали геть поліція.

У БРАУНВІЛЛІ В ТЕКСАСІ випадково виявлено, що на місцевому цвинтарі хтось посилає марихуану. Йдеться про три великі ділянки з таким посівом, прихованим за могилами. Поліція взялася розшукувати власників отруйного "урожаю".

ТРИ ВЕЛИКІ КОМЕРЦІЙНІ БАНКИ В ЗСА ПІДВИНУЛИ були свої відсотки за надання позичок з 6 з чотирьох відсотка до 6 і три чотирьох відсотка. Сталося це зовсім несподівано Адміністрації президента Р. Ніксона. Федеральна комісія в справах дивіденд і відсотків провадила з цими та іншими банками переговори, і вже є відомості, що деякі банки погодилися не підвищувати відсотків від позичок.

У ВЕСТ РЕДІНГУ, КОНН. помер на 93-му році життя видатний фотограф Едвард Стайхен, який був піонером в ділянці фотографії та довів її до одного з видів мистецтва. Головним об'єктом його фотографічної праці були люди й природа.

НАД ВОСФОРМ ЗАКІНЧУЮТЬ БУДУВАТИ міст, що буде четвертим щодо довжини мостом у світі. Нинішній міст через річку в Верреано міст у Нью-Йорку, що сполучає стейт Нью-Джерсі й нью-йоркські ділянки Квінсу та Брукліну, довжиною 4.260 стіл, — другим з міст Золота Брама у Сан-Франциско на 4.200 стіл, третім Манама — міст у стейті Мічигану довжиною 3.800 стіл. Міст понад Востфором довжиною 3.515 стіл сполучить Істанбул (Північний берег Констанцінополі) з європейським берегом з Малою Азією. Першим, який перетнув Востфор своїми лініями у поході проти Греції був перський цар Дарій I 500 р. перед Христом, пов'язавши човни у своєрідний потопний міст.

"ТРЕТЯ СИЛА" У В'ЄТНАМІ МОЖЕ СТАТИ вирішальною для задоволення тієї країни миру й безпеки — твердить західна преса, покликаючись, між іншим, на інтерв'ю з колишнім головою Південного В'єтнаму, противником теперішнього режиму Нгуєна Ван Тіа, але антикомуністом з великим авторитетом у масах, генералом Дуонгом Ван Мінем, якого називають "великим мільй". З'ясується, чи дійсно західні антикомуністичні дії Південного В'єтнаму, які проте стоять в опозиції до режиму Тіа, він виходить тільки на короткий час на еміграцію та вернувся до Сайгону, де не втручається до політики.

ІЗРАЇЛЬСЬКИЙ ВІСЬКОВИЙ МІНІСТЕР МОШЕ ДАІН ВИНІВ, що Ізраїль продукує вже власні ракети "з повітря в повітря", для свого летунства. Моше Даїн зазначає, що "минуле вже той час, коли ми були залежні від закордонного щодо своєї зброї". А втім, загальне переконання таке, що Ізраїль не міг би встояти проти арабів — без зброї, яку отримує від Америки.

ПРОТЕСТАНТИ У ПІВНІЧНИЙ ІРЛАНДІ ВІДКРИЛИ дію британського уряду щодо такої реформи внутрішньої — адміністративної устрою у Північній Ірландії, в якій признають до католицької меншості населення права пропорційно до їхнього числа. Католики прийняли той план. Тепер усе залежить від переговорів між британським урядом і протестантами.

НА КІПРІ ПОТРЕБУЮТЬ нова громадянська війна, цим разом між режимом президента Макаріоса, який одночасно є головою таємної Православної Церкви, та прихильниками ачучи з Грецією. У провіді отих кіпріо-грецьких "борборників" стоїть генерал Георгій Гріва, який разом з Макаріосом змагався проти Британії, поки вона признала Кіпрську державу незалежністю 1959 р. Підпільники Гріва дають нападати на поліційні станції. Уряд Макаріоса проголошує, що виявлено знову проти його життя. Атаку проти Макаріоса мали б виконати під час святкування в найближчий тиждень 152-х років визволення Греції з-під турецької неволі. Те святкування, яке вже відбулося в Афінах, відкрито на Кіпрі.

У 80-РІЧЧЯ "СВОБОДИ"

УЖЕ ПРИДІВНО 886 НОВИХ ЧЛЕНІВ УНС

В цьому місяці, до 26-го березня включно, наспіло до Головної Канцелярії 220 аплікацій нових членів і є всі дані на те, що число нових членів до кінця березня ще значно збільшиться. У двох перших місяцях цього року придбав УНСОУ 666 нових членів, що разом із попередніми здобутком у березні дає загальне число 886 нових членів у цій кампанії, присвяченій 80-річчю "Свободи".

Серед організаторів, які надіслали аплікації в цьому місяці, особливими здобутками визначилися наступні союзи дітя, які приднали по 4 і більше нових членів:

Іван Ганчик (Відділ ч. 147) — 11 нових членів, Роман Татарський (В. 94) — 9, Володимир Федорів (В. 374) — 7, Михайло Кігичан (В. 240) — 6, Іван Малко (В. 320) — 6, Карло Кобіто (В. 121) — 5, Петро Шерба (В. 173) — 5, Богдан Дем'янівський (В. 233) — 5, Катерина Онуфрієв (В. 416) — 5, Текля Мороз (В. 463) — 4, Анатолій Іванко (В. 106) — 4 і Стелла Раєн (В. 171) — 4.

Ніксон буде нараднуватися з президентом Південного В'єтнаму Тіа

Сайгон. — Президент Південного В'єтнаму Нгуєн Ван Тіа відлетить в найближчому тижні до Америки на наради з президентом Ніксоном та представниками американського Конгресу. Чи Нгуєн Ван Тіа прибуде до Вашингтону — ще не проголошено, відомо тільки, що його перша зустріч з президентом Ніксоном відбулася в "західному Вільям Домі" у Сан-Клементе у Каліфорнії. Мабути у підготовці цієї своєї подорожі до Америки Нгуєн Ван Тіа звільнив з а'явності свого найбільш успішного суперника з президентських виборів у 1967 році, адвоката Тронга Діна Дзу, який проваджував безпосередні переговори з комуністичним підпіллям, себто В'єтконгом, за що заслужив його на 5 років в'язниці. Хоча ту кару скорочено йому на 4 роки, проте не звільнено його і він пересидів у в'язниці кругло 5 років. Президент Нгуєн Ван Тіа відомий з того, що своїх політичних противників переслідував, внаслідок чого суди з застосуванням. У в'язниці знаходиться ще видатний таємний діяч Тран Ньог Таа, якого засудили були на 10 років в'язниці за "контакти з ворогом", дарма що тим ворогом був його брат, член В'єтконгу: названий в'єтнамський діяч твердив, що про ті свої контакти з братом повідомив був американську амбасад у Сайгоні, яка схвалила була це. Тим часом у Паризі переговори між представниками південно-в'єтнамського уряду і В'єтконгу не перейшли ще у стадію ділового обмірковування майбутнього політичного статусу у тій країні, а все ще обмежуються до суперечок щодо денного порядку. Зате будуть-то, зроблено поступ" у переговорах між представниками Америки і Північного В'єтнаму щодо західної економічної допомоги Північному В'єтнаму.

350 делегатів нараднуються в Амстердамі про зв'язки Америки й Європи

Амстердам. — Чоловік голландської королівни Юліани Вільгельмівни, князь Вернард, відкрив в понеділок 26-го березня міжнародну конференцію, в якій беруть участь коло 350 найвидатніших діячів з Західної Європи й Америки. Ця неофіційна конференція нараднується над дальніми взаєминими західно-європейських країн, членів Північно-атлантичного пакту (НАТО) і членів Європейської Економічної Спільноти, зі 3-х єдиними стейтами. З видатних американських діячів беруть там участь нью-йоркський губернатор Нелсон Рокфеллер, колишній заступник секретаря оборони Дейвід Паккард і інші. — з англійців — заступник голови Парції Праці Рой Дженкінс, — видатні французькі діячі і ін. Генеральний секретар НАТО д-р Жозеф Льюс звертає увагу, що головною основою американсько-європейських відносин є забезпечення атлантичного обшину, себто військово-політичний пакт НАТО. У виступах різних членів того зібрання заговорено однакову справу: кожен з них виступає з пропозицією нову спільну воєнну доктрину, як теж справу подолання теперішньої світової монетарної кризи з увагою на інтереси Америки, але й інших зацікавлених країн світу. Багато промовців апелювали турботу, чи ЗСА не ставляться легко-важно до проблем Західної Європи. Амстердамська конференція триватиме три дні. Хоч воєна не має офіційного характеру, проте з уваги на її персональний склад і заговорювані там проблеми — вона має поважне політичне значення.

Філадельфійська громада вшанує Великого Кобзаря України святочною академією

Філадельфія (І.С.). — Старами Відділу Українського Конгресового Комітету Америки місцева українська громада вшанує святочною академією генія і пророка України Тараса Шевченка, який на сторожі біля своїх земляків поставив своє воєнне слово і політичне віру, яке не страшило нічого зі своїх актуальності на протязі останніх двох сторіч. У цій святочній академії візьмуть участь: чоловічий хор "Прометей" під диригентурою М. Діагола та при аккомпанюванні Ірини Чуми й Олександра Кузмика, із солістами З. Чорнобілем та д-ром В. Сілецьким; вокальне тріо СУМА "Соловейчик" (Л. Лесюків, М. Мечник та М. Новаківська), під мистецтвими керівництвами проф. З. Маркович, Декламатори англословян студентки Ніла Ковальчук. Святочну промову вилосює проф. д-р Григор Лужницький, а слово на відкриття д-р Іван Скальчук, голова Відділу УККА. З огляду на те, що аудиторія Кук райсуку є доволі мала, прохачуться набувати квитки в передпродажі в крамничках "Оріон", "Космос" та п-ва Лукасевича, бо квитків може забракнути. Святочна академія відбудеться у шкільній аудиторії Кук райсуку при 13-й і Лавден вулицях в суботу, 31 березня ц.р. точно в 6-й год. вечора.

Карло Сачко знову очолив Округу УНС у Піттсбургу

Піттсбург (Н.Н.). — В неділю, 26-го березня ц.р. відбувся тут у приміщенні готелю Гілтон загальні Збори Округу Піттсбург, на яких було заступлених дев'ять найбільших Відділів цієї Округи УНСОУ. Збори перебрали на голову Карла Сачка та вибрали Управу у такому складі: Осип Полатайко — заступник голови, Станіслав Прокопівич — секретар, Михайло Гладко — касир та Іван Новаківський, Петро Когут, Микола Савий, Микола Драпала і Микола Фішак — члени Контрольної Комісії.

Збори відкрив Карло Сачко, голова з цієї Округи, який звернувся до присутніх, що він очолює районний й асистент керівника Організаційного Відділу. Степан (Земляничка) на ст. 4-й

Карло Сачко

У четвер 29 березня скінчиться „привність” Америки у В'єтнамі

Сайгон. — На 4-членній Військовій Комісії у Сайгоні прийшло до порозуміння, згідно з яким решта американських полонених числом 148 будуть звільнені двома партиями — в середу 28 і четвер 29 ц.р. У тому числі знаходяться також 9 полонених — військовики і цивільні — скоплені комуністами у Лаосі. У тому самому дні буде закінчене відхилення американських військ з В'єтнаму, що "закінчить привність" Америки у В'єтнамі. На 27 цього місяця було у В'єтнамі 6.200 американських військовиків. У тому числі 825, які були придлені до заганної вігрі 4-членної Військової Комісії у Сайгоні, і 159 морських піхотинців, які сторожать американську амбасад у Сайгоні. Щодо долі комуністичних та американських членів Військової Комісії, то про це йдуть те переговори, але — мабути — та Комісія закінчить своє існування з хвилиною звільнення всіх воєнних полонених і відхилення з В'єтнаму всіх американських військ. Зате морські піхотинці залишаються, як звичайна охорона амбасад: комуністи не сподівано зажадали були кілька днів тому, об воєнних верталісах до Америки. Американська сторона зигнорувала ту несприятливу вимогу. Звільнення полонених і відхилення американських військ продовжилось на один день: згідно з Паризьким договором про закінчення війни з 27 січня ц.р. — воно мало бути перенесено до трьох місяців після підписання того договору, себто 28 березня ц.р. Коли буде звільнена остання група американських полонених, то їх число дійде до 589. Президент Ніксон проголосив те договорення в понеділок 26 березня через свого пресового секретаря Рональда Зіглера.

Натиск на СССР скасувати „освітній податок” — оправданий, заявляє англійська преса

Лондон. — Дейлі Телеграф, займає становище до питання заходів з боку американського уряду, щоб СССР скасував т. зв. освітній податок для тих, хто планує емігрувати з СССР. У висліді цих заходів заіснувала, як пише газета, дуже важлива політична, економічна й моральна боротьба. З одного боку, помітний широко закритий рух на форумі Конгресу на підтримку пропозиції, що будь-які торговельні концесії для СССР повинні бути попереджені існуванням „освітнього податку”. З другого боку, Советський Союз незначно зацікавлений в тому, щоб такі торговельні концесії від ЗСА дістали і в той спосіб одержати економічну і технічну допомогу. „Росія є в обличчі, пише газета, здорової кампанії морального натиску, підтриманого економічними санкціями в справі, яку всі справедливі люди мусять вважати за чесну”. Знову ж в одній незалежній газеті „Обсервер”, поступки „освітнього уряду в справі „освітнього податку”, а навіть його скасування, не можна вважати за совєтську адуку позицію. Це буде тільки признавання того факту, що Совєтський Союз щораз тісніше пов'язаний з міжнародною спільнотою, з чим фактом згоджується і той факт, що Совєтський Союз заслужує на концесії з західного боку.

Українська молодь готується до акції „банк крови”

Нью-Йорк. — Як уже інформовано, заходами Конференції Українських Центральних Молодечих і Студентських Організацій при УККА в суботу 31 березня о годині 1-й по полудні відбується демонстрація в обшину засуджених українських діячів в Україні. Ця демонстрація буде переведена у формі „банку крови”. Сто членів українських студентських і молодечих організацій того дня пожертвують в Американському Червоному Хресті 100 пінтів крови — як символ жертви для потребуючих, яких життя у безпосередній загрозі. Місце збірки маніфестантів: 67-ма вулиця між Першою та Другою Єврейськими. Участь приймають такі організації: СУМА, Пласт, ТУСМ, СУСТА, ОДУМ, „Зарев”, МУН і СУАСТ. Товариство Української Студентської Молоді (УСМ) у Нью-Йорку інформувало, що такі представники ТУСМ приймуть до 28-го березня оголошення жертв давати крови: Єлисавета Сидор-Чарторийська (212-475-1190) та Ірина Твердовська (212-882-5314).

Петро Дяків обраний на голову Ніагаської Округи УНС

Ст. Катринс, Канада (Д.В.). — В неділю, 11 березня тут в Домі УНО відбулися чергові річні загальні Збори Округової Комітету Ніагаської Округи Українського Народного Союзу. На Зборах були заступлені всі Відділи Округи, а з деяких навіть по три делегати. Участь у зборах взяли також представники Відділу УНС з Кічнеру, на чолі із своїм доволітним секретарем П. Вербоєвським. Крім делегатів були й гості та конвенційний делегат М. Плав'юк. Збори відкрив голова Округи, доволітний і заслужений організатор Є. Омельченко, вітаючи присутніх, а зокрема представника Головного Уряду голову його Головної Ради і обласного організатора В. Дідока з Торонто. Молитву провів о. М. Блаженко — почесний голова Округи. Зборами провадила президія в складі: В. Дідок — голова, Р. Фаринич — секретар. Председити приймав гостей, між ними п-во Касюхичів, які незадовго до цього переїхали до Ст. Катринс із Ванкуверу, де п. Касюхичів був організатором і доволітним с е к ретарем Відділу УНС. Далі вшановано пам'ять померлих членів Округи. По звітах голови Округи Є. Омельченка, секретаря Р. Фаринича, касира М. Вербоєвського, культурно-освітнього референта П. Дікова та короткої дискусії над звітами, на внесення Контрольної Комісії, уділено абсолютної уступлюючої управі, та обрано нову у таку складі: Петро Дяків — голова, Катря Онуфрієв — заступник голови, Роман Фаринич — секретар, Михайло Вербоєвський — касир та Петро Самець і Петро Піжичий — члени. Контрольова Комісія: Богдан Кульчицький, Михайло Локі і Микола Бережук. В Дідок у своєму слові проаналізував минулорічну працю Округи, підкреслюючи її виконання організації завдань. Були висловлені й ті ж самі питання, які до цього часу не були розв'язані. На Зборах були присутні й деякі інші члени Округи, які не мали права голосу, як п-во Касюхичів, які незадовго до цього переїхали до Ст. Катринс із Ванкуверу, де п. Касюхичів був організатором і доволітним с е к ретарем Відділу УНС. Далі вшановано пам'ять померлих членів Округи. По звітах голови Округи Є. Омельченка, секретаря Р. Фаринича, касира М. Вербоєвського, культурно-освітнього референта П. Дікова та короткої дискусії над звітами, на внесення Контрольної Комісії, уділено абсолютної уступлюючої управі, та обрано нову у таку складі: Петро Дяків — голова, Катря Онуфрієв — заступник голови, Роман Фаринич — секретар, Михайло Вербоєвський — касир та Петро Самець і Петро Піжичий — члени. Контрольова Комісія: Богдан Кульчицький, Михайло Локі і Микола Бережук. В Дідок у своєму слові проаналізував минулорічну працю Округи, підкреслюючи її виконання організації завдань. Були висловлені й ті ж самі питання, які до цього часу не були розв'язані. На Зборах були присутні й деякі інші члени Округи, які не мали права голосу, як п-во Касюхичів, які незадовго до цього переїхали до Ст. Катринс із Ванкуверу, де п. Касюхичів був організатором і доволітним с е к ретарем Відділу УНС. Далі вшановано пам'ять померлих членів Округи. По звітах голови Округи Є. Омельченка, секретаря Р. Фаринича, касира М. Вербоєвського, культурно-освітнього референта П. Дікова та короткої дискусії над звітами, на внесення Контрольної Комісії, уділено абсолютної уступлюючої управі, та обрано нову у таку складі: Петро Дяків — голова, Катря Онуфрієв — заступник голови, Роман Фаринич — секретар, Михайло Вербоєвський — касир та Петро Самець і Петро Піжичий — члени. Контрольова Комісія: Богдан Кульчицький, Михайло Локі і Микола Бережук.

НА НАШІЙ, НЕ СВОЇЙ ЗЕМЛІ

НАСПІДУЮЧИ ЗАХІД вели конкурсні змагання, переможців „на городжено цінними подарунками”. Змагання відбувалися для того, щоб „піднести ідеологічний рівень, удосконалити професійну майстерність молодих робітників, оволодіти новою технікою”. Міліціонери „з комсомольцями, не без шефства КГБ, оволодівають радіосправою, криміналістикою, технікою фотографування, магнетофонного запису”, себто тасмано підслукування.

КУЛЬТУРНЕ ОБСЛУГОВУВАННЯ НА ПРАКТИЦІ

Київ. — Газета „Культура і життя” з 18 березня опублікувала лист - скаргу читачки Олени Горещої з села Острополя „Бібліотека чекає приміщення”. В цьому листі О. Горещої пише таке:

„Дитяча бібліотека села Острополя Староконстятинівського району на Хмельниччині була однією з найкращих у районі... Коли ж виникла потреба капітально відремонтувати приміщення бібліотеки, книжки тимчасово перенесли до готелю. Не всі стелажі виставилися, і літературу довелося залишити не розкладеною. Клопотання завідувачки бібліотеки Євгенни Савченко про присокрення ремонту не дали ніяких наслідків. Книжки кінець було впринципі приміщення бібліотеки взагалі не ремонтувати. Два роки, як туляться бібліотека в маленьких кімнатках готелю. Коли ж вирішиться доля цього культурного закладу?”

РОСІЙСЬКИЙ ДУХ

У Севастополі збудували великий універсальний магазин, з такими ж великими написами над ним, російською мовою: „Універсам”, що видно з фотознімки в „Радянській Україні” з 18 березня. В тому ж числі на другій фотознімці видно групу дітяч із самодіяльного ансамблю на В о р опшловградщині — всі в московських „кожосніках” та сарафанах...

НОВИЙ МУЗИЧНИЙ ТІВР МИКОЛИ СІЛЬВАНСЬКОГО

Київ. — Нещодавно в Київській філармонії був виконаний новий твір Миколи Сільванського — Сюїта для скрипки та ф ор т епіано. Ця частин Сюїти Сільванського — „де своєрідні контрасти музичні зарисовки, сцени, драматургічні об'єкти в циклі і за спільністю національно-образного колориту (в основу Сюїти дали дві деміські народні пісні) і завідали інтонаційним зв'язком між частинами” („Культура і життя”).

ЗВОРУШЛИВА ДРУЗЬБА І СНІВІРАЦІ

„Молодь України” з 18 березня поінформувала, що в Києві відбулася зустріч керівних органів працівників ЦК комсомолу УССР і працівників МВС УССР, мітерства внутрішніх справ, з міліціонерами. 800 відділів міліції з комсомольцями про-

ПОШИРЕНО УПРАВУ ФУНДАЦІЇ ОЛЕКСИ ГРИШЕНКА

Нью-Йорк. — В неділю 25 березня відбулися тут засідання управа Фундації Олексі Гришенка. До управління, в склад якої входили: дир. Володимир Баранецький, д-р Володимир Гордицький, мистець Святослав Гордицький (голова) і д-р Ярослав Падок (правний доглядник), кооптовано трьох нових членів — д-ра Микола Кузьмича, інж. Агустина Сумка і д-ра Іларія Чолганя. Фундація має тепер під своєю опікою 72 оригінали творів мистецтва Олексі Гришенка і цінні архівальні матеріали, що в майбутньому мають бути передані музею України. Приміщення фундації знаходиться тепер при Українському Інституті Америки в Нью-Йорку.

УКРАЇНЦІ НА ШПИЛІ КЛІМАНДЖАРО

Нью-Йорк. — Два молоді українські професіоналісти, д-р Орест Заклякський і Андрій Назаровський, будуть в цю п'ятницю, 30-го березня, гостями Літературно-Мистецького Клубу і поділять своїми враженнями з їхньої мандрівки по Етіопії і горах Кенії, включно із здобуттям гори Кіліманджаро. Репортаж буде ілюстрований прозірами. Ця зустріч з нашім молодим мандрівником закінчиться гуртником при чаю і солодощами. Початок — год. 4-й по полудні, год. 8-ма вечора.

ДОПОВІДЬ ПРО СВІТОВИЙ РИНОК І КРИЗУ ДОЛЛАРА

Нью-Йорк. — Економічна Секція Української Вільної Академії Наук влаштує в суботу 31 березня ц.р. наукові засідання з доповіддю професора Гантер Коледжу д-ра Всеволода Голубицького на тему „Західний світовий ринок і криза доллара”. Відбудеться засідання в залі УНАВ при 206 West 100-а вул. в Нью-Йорку. Початок — год. 4-й по полудні.

СВОБОДА

FOUNDED 1955

Ukrainian Newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Ass'n, Inc. at 81-83 Grand St., Jersey City, N.J. 07303

Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1103 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.

P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Шеллявостні турботи

Приглядаючись американським засобам інформації — пресі, радію і телевізії — можна спостерігати цікаве явище: скінчилися війни у В'єтнамі, цього тижня повертаються до Америки останні воєннополонені з Індокитаю, вертаються теж рештки тамашнього американського війська, а судячи по тих засобах інформації незначного важливості не сталося і не діється. Навіть ітер думати, що "мікро-добу" організації, які народилися були із спеціальною ціллю — протестувати проти війни і солідаризуватися з комуністами в їх антиамериканській кампанії. Фільмову зірку Джейн Фонда чи муринського провідника пастора Альберта, які їздили до Ганою, щоб анголювати там промови по лінії комуністичної пропаганди, можна вважати за політично невідповідальних. Але дивно, що ніхто з півнячих політиків, професорів і дипломатів, які приєдналися до того руху, не вважали, що помалалися.

В'єтнамська війна з її внутрішньоамериканським чадом минулася, хоч дійсного миру у В'єтнамі до цього часу, мабуть, не буде. Увага суспільства ЗСРА звернена на дві найголовніші справи, що його безпосередньо цікавлять і болять: зріст і все ще висока хвиля злочинства. Зріст дорожечі пов'язаний із цілістю економіки, включно з дефляційною, дефіцитом торговельного й платинового балансу, незупиненою інфляцією та конфліктом між Конгресом і Президентом у справі видатків на внутрішньокрайові цілі. Зате широка кола американського суспільства українського — суспільства ніяк не цікавляться такою справою, як роздування демократичної афери підслухування Їхньої головної квартири у Вашингтоні у передбаченому часі. На тлі партійницьких маневрів демократичних сенаторів позитивно звучить звідомлення Спільної Конференції Економічної Комісії. Воно критичне, закидає Президенту, що передчасно відкотилися замороження цін і платення, воно правильно таврує масовий продаж зерна Советам, який замість обнижати — підвищує ціни різних продуктів на внутрішньому американському ринку. Водночас той звіт погоджується на висоту запропонованого Ніксоном нового бюджету на 288 мільярдів. А що у тому звіті є такі демагогічні нотки, як вимога обнижати безробіття нижче від 4 відс. — це данина партійній грі.

Час не стоїть на місці. Скінчилися війни, — пора на інші турботи. Треба сподіватися і вірити, що Президент із своїми радниками переживе й тих ворогів народу, якими є дорожечі і злочинство.

Наступ на Сахарова

Виконуючи доручення секретної постанови ЦК КПРС з грудня 1971-го року, московський КГБ, тобто Комітет Державної Безпеки СРСР, докладає усіх аусиль, щоб зліквідувати докорінно виниклий на початку 1970-х років у Советському Союзі дисидентський рух і такі його вияви, як Комітет Прав Людини та діяльність "Самвидаву", зокрема ж видавану підпільно в СРСР "Хропіку поточних подій" й "Український Вісник". Провівши численні арешти дисидентів в Росії і в Україні, позасуджуючи на жорстокі вирокі провідних дисидентських діячів зокрема в Україні, КГБ починає добиратися і до досі ніби недоторкованої провідної особи в дисидентському русі акад. Андрія Сахарова.

Народжений 1921 року, один із найвидатніших советських фізиків, дійсний член Академії Наук СРСР з 1953 року акад. Андрій Сахаров відомий широко також у західному науковому світі, як батько советської гідрогеної бомби. В політичному світі він здобув собі широке визнання опублікуванням 1968 р. у "Самвидаві" зглом закордонном трактатом про конвергенцію суспільних систем ЗСР і СРСР, як також відкритим листом до кремлівського керівництва з березня 1971 року з вимогою лібералізації правління в СРСР, зокрема ж забезпечення можливостей вільного бажання осіб із СРСР, припинення закритих судів проти інакшодумуючих і особливо запроторювання їх у дисидентські ліквіди. Розгорнувши діяльність для здійснення цих реформ акад. А. Сахаров також, як голова заснована з його ініціативи 1968 року у Москві й офіційно не визнаного советським урядом Комітету Прав Людини.

Престіжний акад. А. Сахарова, як науковця і провідного діяча за здійснення гарантованих Загальною Декларацією ООН людських прав спливали досі поліційні органи від відкритих репресій у відношенні до нього. За прийнятими в СРСР методами, катівських чинників почали шиканувати тільки дітей А. Сахарова з його першого подружжя, виключивши їх із високих шкіл. Уперше за весь час діяльності А. Сахарова виступила відкрито проти його поглядів московська "Літературна Газета". А недавно він був викликаний до головної квартири КГБ у Москві, де його допитували у зв'язках з його діяльністю справах, і де йому заявили недвозначно, що вважають його за не цілком психічно здорову особу і тому з правного погляду неосудну.

Цією заявою катівських органів визначили найближчу політичну супроти Сахарова. За випробуваннями цими ж органами методами його можливо запроторять, як і багатьох інших, у психіатричний лікарню або ж зламують його волю іншими чи іншими "лікувальними" засобами.

Американські підприємці готуються до поширення торгівлі з Китаєм

Вашингтон. — У погодженні з урядом група 19-ти американських підприємців оформила окрему організацію, яка займатиметься розбудовою американсько-китайських торговельних взаємин. Цю організацію проведи американських підприємців очолює Дональд Бирнбаум, голова корпорації Вестінггауз. В травні ц. р. відбувається у Вашингтоні конференція, у висліді якої буде створена національна рада для сприяння американсько-китайським торговельним взаємин. На створення такої ради погодилася уряди ЗСР та комуністичного Китаю. Як відомо, досі

М. Сосновський

ЕКОНОМІЧНЕ РАЙОНУВАННЯ В СРСР І СОЮЗНІ РЕСПУБЛІКИ

Останнім часом советська преса присвячує багато уваги проблемам т. зв. економічного районування в СРСР в загальному контексті "інтернаціоналізації економіки советських республік", про що читасмо у січневому числі "Філософської Думки". Цілком природно, що з цією проблемою дуже тісно зв'язані питання кордонів советських республік, як фактору підпорядкованого поточним вимогам і потребам всеосяжної економіки. Як відомо, крапку над "і" у цьому відношенні поставлено ще в 1961 році, коли була схвалена нова програма КПРС, у якій стверджено, що "кордони між союзними республіками в межах СРСР все більше втрачають своє колишнє значення, оскільки всі нації рівноправні, їх життя будуватиметься на єдиній соціалістичній основі і в рівній мірі задовольняються матеріальні й духовні запити кожного народу, всі вони об'єднані спільними життєвими інтересами в одну сім'ю і разом ідуть до єдиної мети — комунізму".

Ця теза програми КПРС становить тепер відкритий заклад для всіх советських авторів, а особливо важливою є вона для тих, хто в СРСР займається проблематикою "економічного районування" і советського економічного планування у всеосяжному масштабі. Своєрідним доповненням цієї тези, колі говорить про виключно економічний аспект міжнародних взаємин в СРСР, є уточнення, що його зробив Л. Брежнев у своїй промові з нагоди 50-річчя СРСР, кажучи, що СРСР перетворюється на єдиний економічний комплекс, у якому союзні республіки можуть тільки "співробітничати" та себе "доповнювати".

У журналі "Вопросы Экономки" (грудень 1972) була опублікована стаття відомого советського економіста В. Кістанова "Ленінська національна політика і економічне районування СРСР". Ця стаття, як відомо, викликала була широкі коментарі у західній пресі, причому деякі коментатори зробили висновок, що советський режим планує скору ліквідацію союзних республік і перетворення СРСР з федеративної держави на унітарну. Насправді, стаття Кістанова не дає підстав для того, щоб робити такі висновки, хоч й автор ступає на погляд, що в ім'я економічної доцільності можна і треба робити такі й інші зміни в кордонах союзних і автономних республік. В цьому відношенні, однак, Кістанов, "не відкрив Америки" і не пориває якихось пропозицій, які могли б вплинути на формування погляду на компетенції ліквідації союзних республік.

Советські економічні райони

"Енциклопедія народного господарства У к р аїнської"

М. Григор

НЕРОЗВ'ЯЗАНА УКРАЇНЬСЬКА ПРОБЛЕМА В ПОЛЬЩІ

Україні в Польщі, яких офіційна статистика націлює коло 180 тисяч, а неофіційна коло 300 тисяч, живуть на не своїй землі. Тільки невеличка частина українського населення замешкує на своїх етнографічних землях, як південно-східна частина Білостоцького воєводства, східні терени Люблінського воєводства та південні землі Равишського воєводства, до речі історичні землі Лемківщини.

На явчислених теренах проживає тільки неповних 50 тисяч українського населення, тоді як уятеро більше українського населення проживає на теренах воєводства Оштинського, Гайського, Кошалінського, Зелено-Гірського, Вроцлавського та інших. Названі воєводства — це колишні ні-

Цей аспект є о в етського економічного п л я нування притягає увагу советських авторів уже томо тільки, що, як пише Кістанов, „у раді випадків кордони союзних республік і територіальних господарських комплексів, які склалися або формуються, не збігаються, що часто

(Закінчення на стор. 3-й)

І. Вовчук

ПЕРЕТРУШУЮТЬ: „РОЗУМ, СОВІСТЬ І ЧЕСТЬ”...

Страх перед можливими потрясіннями штовхає ханат ЦК КПРС шукати нових протизаходів для поборення наростаючих н е в доволень повновелених націй. А страх на партійному шпиль зростає мірою того, як націоналістичні спільноти виважуються його. Серед засобів і способів, з допомогою яких більшовики будували найбільший парадокс — імперську потугу СРСР, вважали, коли не головну, то в і д і гравали страх і голод. Нині дрейфуюча імперія переживає період, коли націоналістичні спільноти, під впливом національно-політичного становлення поновлених націй та зростаючої опозиції в етнічній Росії, в і з б у ваються страху. Обмін партійних квитків сіє страх у функційних виконавців влади ханату ЦК КПРС. В Кремлі намагаються, що усуненням замортованих з партійних рядів перетруска партії згуртує навколо кремлівської олігархії перевірених „Правда” з 24-го червня м. р. у передовій статті пише, що „звільняючись від недовостойних, партійні о р г анізації зміцнюють свої ряди, підсуть босадистів, посилюють вплив на розв'язку господарських і виховних завдань”.

Непосередньо перетрусці під час обміну партійних квитків, що за постановою триватиме два роки, підлягає понад 14.400.000 членів партії, а засяг тріасовини куди ширший. Страх втратити партійний квиток, а з ним і привілеї, вигоди і матеріальні блага охоплює членів „авангарду” будови соціалізму. Що вищої ранги є член партії, то почуття страху гостріше, бож в царстві збудованого будищо вже соціалізму, як-тевдирт московська преса, життєвий стандарт міряється титулом чи становищем в замкнутому колі партійної диктатури. Звичайним правилом у суспільстві московського соціалізму стало, що добробут і життєві вигоди залежать від шабля, на якому перебуває член партії в партійній ієрархії.

Яке ж соціальне лице партії, що не тільки адміністратор, а й керус економікою, культурою, політикою, намагаючись к о в трювати навіть думки і почування людей? Не робітничі, а ще менше селянські. Авангард робітничо-селянських мас, як урядово говориться, є партією службових інтелігентів. В доповіді на 24-му з'їзді Л. Брежнев подає, що в складі партії робітники становлять — 40,1 відс., селяни в колгоспах — 15,1, службовці — 44,8 відс. На випадок кордонів союзних республік і територіальних господарських комплексів, які склалися або формуються, не збігаються, що часто

у кожного стани чи шарові

українських п е р е с е л е н ц і в. Тільки зі самої Лемківщини переселено сюди в 1947 і 1948 рр. 13.198 осіб, які привезли зі собою 1.811 коней, 6.346 корів, 4.030 свиней та овець¹⁾. Зосереджені тут українці в повітах Волуф, Легіша, Любін, Олава, Олеські, Злотарія, Мліч, Гурра Сильнонь. Понад 10.000 українців живе в Щецинському воєводстві, як також демо мешка скількість в О-польському і Познаньському. Понад 30.000 українців живе в таких містах, як Варшава, Щецин, Краків, Вроцлав, Легіша, Гданськ, Любін, а на етнографічних землях Перемішчя.

Українці, переселені на „землі одинокі”, це жертви державного насильства над чисельними тисячами українців, що залишилися на своїх автохтонних землях при зміні державних кордонів Польщі і УССР, які наступили наслідком обомпільного договору згаданих сторін 9 вересня 1944 р. та договору Польщі й СРСР з 16 серпня 1945 р. На підставі договорів коло 400.000 українського населення з теренів сучасної Польщі внімгрувало до УССР²⁾, тобто в Україну. Коло 300.000 залишилося в границях Польщі, не бажуючи змінити свого громадянства. Решта українців у Польщі замешкували терени Понесья, Лемківщини, як також Холмщини і Підляшшя.

Залишені українці в Польщі шукають доріг співпраці з урядовими колами

Д. М. Шогран

УКРАЇНЬСЬКА ПРОБЛЕМАТИКА У „СЛАВІН РЕВ'Ю”

Немає сумніву в тому, що кварталік „Славін Рев'ю” є з науковим органом Американської Асоціації Слов'янських Студій (АААСС), вважається за один з найповніших журналів, присвячених проблемам Сходу Європи, зокрема проблемам слов'янського світу. Немає також сумніву в тому, що починаючи від 1941 року, цей науковий періодик, який минає кілька разів свою назву (Славонік Ір-Вук: Американі Сіріс І; Славонік енд Іст Юропін Рев'ю; Американі Сіріс ІІ; Американі Славін енд Іст Юропін Рев'ю і Славін Рев'ю) і склад редакційної колегії, притягує увагу найбільше уваги проблемам, зв'язаним з Росією і з політикою московського режиму Советського Союзу. Зумовлено політичними ситуаціями та зростом фліачної силі то ж СРСР проросійська гарячка опанувала була більшість американських дослідників слов'янських народів і стала домінуючою також в органі потужної АААСС.

В такій ситуації наші ученими з теми української проблематики назагал було великим тяжко дістатися на сторінки цього журналу. Головною причиною цих труднощів було головне те, що у воєнному і особливо в повоєнному часі американські студії східнослов'янських проблем базувалися головною на російській історіографії, яка тенденційно наслідувала східнослов'янській, особливо українській питання, як інтегрально російській. В такому ж вигляді представлений були (це явище ще подекуди триває й досі) проблеми неросійських народів не лише в дослідних працях, але й у підручниках американських високих шкіл. Таким чином українським вченим, що бажали представити ці проблеми з точки зору об'єктивної рації, у тіл зросійській атмосфері сторінок „Славін Рев'ю” були радше закриті.

Все таки рація об'єктивного досліду проблем, зв'язаних з Україною в органі АААСС перемогла, і в цьому заслуга передусім професорів І. С. Ренетаря, Ю. Шевельова, Ю. С. Н. Лудського та І. Ляска. Рудницького. Останній у весняному числі цього журналу за 1963 рік у статті „Роля України в модерній історії” („The Role of the Ukraine in Modern History”) представив питання студії України не лише як оригінальну тему, але й як проблему, що займає визначне місце в когнітивній історії взагалі. Праця проф. Л. Рудницького була коментована іншими статтями і цілий цикл української проблематики в тому ж числі журналу закінчувала відповідь автора згаданого чоловіка статті на її коментарі.

Подібно до згаданого числа „Славін Рев'ю” з 1963 р. найновіше число за грудень 1972 р. вмістило ряд ключових праць, які порушують дальші проблеми, зв'язані з

хайло Донський, Івак Андріаш та Петро Дудка. 24-го серпня 1945 р. делегація була прийнята представниками Ради Міністрів, яким запропоновано 13 desiderata, що стосувалися потреб русько-українського шкільництва для населення, і не тільки народних шкіл, але теж гімназій, учительських семінарів, включно з фаховими школами для обох статей. Для такого роду шкільництва делегація домагалася також українських учителів. Цікаво, що делегати однієї з перших питань піднесли справу свободного вибору релігійних переконань. Вони домагалися також можливості створення русько-української демократичної партії. В господарському відношенні делегація висувала потребу організувати українських кооператив та кооперативні меліоративні групи. При цьому підкреслено, що всі громадяни українці, які переселилися на Україну, повинні перейти в руки тих українців, які залишилися в Польщі. Делегати також висулювали доцільність антитрестинської й дозволити

українцям дальший перепродаж ґрунтів, як це було досі, або, іншими словами, вони домагалися, щоб українці користали з таких самих прав, якими користувалися поляки.

1) Дит. Вісн. Дольношлях, Wrocław, 1970, Polska Towarzystwo Ludoznawcze, праця К. Пудла: „Лемківське населення на допольському Шлезьку в роках 1847-1869”, стор. 92.

2) Там же, стор. 96.

3) Відомо, що польські вчені часто переводили поляків „українцями” та „русинами”, хоча й не внаслідок цього не дають подібного „аргументу” польським чинникам, делегатам згідно згаданих від тих, які себе знали русинами, і тим, які знали себе українцями.

4) „Український історичний Журнал”, Київ 1971, ч. 2, в редакції п. н. „Польща, якої не знаємо”, стор. 138, подає, що на Україну вихло 385.764 осіб, а до Польщі репатріювано з України 888.476 осіб.

(Далі буде)

SHEVCHENKO SCIENTIFIC SOCIETY
302 WEST 13th STREET NEW YORK, N.Y. 10014

Баль інженерів у Детройті

(Закінчення зі стор. 2-ої)

Управа місцевого Відділу Т-ва Українських Інженерів промудала на п'яторічній зимовій Баль — дві атракційні відорости. Перша — це нова зала, яка цим разом була в „Воядті ганз“, а друга повість — оркестра, яка спроваджено літаком з Нью Йорку. У ній — 6 музикантів, а здавалось — 12. Бо трьох гравло водочна на двох інструментах, а інших трьох крим гри — співало. У дарингента, Гриня Ковала — симпатичне лице, обрामоване бордікою і шевелюрою, але не „кудлатою“. Їх трьох співало колінь в ансамблі „Каравана“. У них усіх вироблені голоси. У їхньому репертуарі 80 відс. українських, сольових і хоральних пісень, приспосіблених до оркестри і танців.

бави, представив конференсьє, інж. Гіоря Козака. Цей заповів початок презентації дебютанток, яким займалися дружини інженерів Віра Андрушків і Ірена Сенник. Приязні чекали в напруженні на появу дебютанток, деякі, вже напеготові з фотоапаратами. Почала грати оркестра. Осмувалась перша дебютантка в довгий, білий сукні, з буюетом білих гвоздиків і рожевою шарфою на рамені. Деякі гості при столах вчитувались в книжечку дебютанток, першу, потім другу, третю... Першу красуню зустріли товариш її забави, що надійшли з других дверей. Спільний поклін — і обостримуючись за руки, стали недалеко в дворяд. А потім те ж саме з другими (їх разом було 9, а прізвища їх під фотом). Тоді конференсьє звернувся до них із привітом, — символічно, впроважуючи їх у товариський суспільне життя громади. Потім він звернувся до батьків, запрошуючи їх до почетного танку зі своїми дебютантками. До цього підібрала оркестра мелодію "Рідна мати моя", де рівночасно встали співаки з піснюю, зграйорганізованою з вальсо-

за шаблоном офіційної режимової лінії, зовсім не за-
 примічує н а й головнішого
 фактору, а саме її підходу
 після старої російської істо-
 рيوграфічної політики до

проблеми історії України. Мало того, він навіть не відмовчує, що в цьому питанні пожився ряд праць і між ними одна з найповажніших авторства проф. Н. Полонської-Василенко (хоч про неї нічого не знав), які не лише різняться своїм підходом до загальної проблеми, від рецензованої публікації, але й у своїх дослідях приходять до зовсім інших висновків.

В обговорюванні статті автор подає адекватну характеристику розвитку української літературної критики в республіці з 1960-х до 70-х років. Після обговорювання головних напрямів та естетичних перелів в російських тюрмах та концтаборах.

Крім зазначених статей в цьому числі появилсь рецензії на дві праці про Україну. Першу з них вмістив проф. Голланд Гантер (Говер

у поезії сесудесятиників автор зупиняється над оцінкою кращих зразків поезії та прози інших українських письменників, перекладів з чужини, особливо західноєвропейських літератур та літератури — критичних видань. Найбільшу частину своєї

праці проф. Луцький присвячує характеристиці літературної творчості В. Мороза і його сучасників, уявлення представників національного спротиву, аналізуючи їхні твори власне з аспекту цього не лише літературного, але й політичного руху. Закінчує автор цю картину словами Мороза з його „Замість останнього слова”: „Я хочу, щоб мені не

ІВАН ДИКИЙ

Друга рецензія проф. Аллєна МекКойнєдєл (Канїс коледж) на книжку Е. І. Дружїїної "Южнїя Украина в 1800-1825 гг." (М о с к в а, 1970) написана односторонньо. Рецензент, захоплюючись тим, що авторка лїбнє прїмжує у своїй висновках

ПОХОРОНИ в суботу, 31-го березня 1973 р. о год. 9-й ранку з похоронного заведення до Церкви Благочестивих в Melrose Park, відтак на Великий Сіочик на цвинтар Непорочного Зачаття на Фокс Чейс, Па.

ЛІТЕРАТУРНО-МИСТЕЦЬКИЙ КІНОФЕСТИВАЛЬ «ІНО МОЖЕ»
П'ятниця, 30-го березня 1973 року
РЕПОРТАЖ З МАНДРІВКИ ПО ЄГІПТУ,
ГОРАХ КЕНІ ТА КІТМАНДЖАРО.
 (Ліностровий проєкція).
 Учасні, приймають:
Д-р Орест Заклинський,
п Андрій Навроцький
 Початок: гол. 7:30 год.

Горен прибіли:

син — д-р РОМАН ДІКІЙ з дружиною ЄВГЕНІЄЮ
з ЗАХАРЧУКІВ і синами: РОМАНОМ та ЯРОСЛАВОМ
у Філадельфії, Пн.
дочка — АНАСТАСІЯ САНУКІВ з мужем МАТЕЄМ
і донькою ЛЕСЕЮ в Україні
Близькі і дальні Родина в Амезонії і в Україні

.....

3 дзяткої, рідної України настала невимовно болюча і сумна згода,
що на 90-му році життя, а для 1-го березня 1973 р. відійшов від нас у Вічність,
закоханий і щасливий чоловік, батько і дідусь,
наш найдорожчий **БАТЬКО, ДІДУСЬ І ПРАДІДУСЬ**

бл. п.
о. ІВАН РАТИЧ

букашні співробітники Окремого католік Теґінополі, адміністратор Березоніш
Великої і Цетова, доповідальний парох Черка і Ставчан.
ПОХОРОНИЛИ ОБРАТИ надбувши 3-го березня ц. р. в Калуші, Україна,
Велика Копишніш, дитина Логоніш, помісний помісник за сподів. Копишніш

Горазд прибігні:

сестри: ЄЛЕНА ІГОРІВНА з дружиною МИРОСЛАВОЮ, дочка-мама, дитини і швак-зять;
АЛЕНА з дружиною ЄВГЕНІЄЮ;
Сестри з дружиною ОЛГАСЮ і дитини;
ПЕРЕКРУТІ з дружиною ГЕЗЕЛЕЮ і дитини;
дочка — ДАРІЯ з сестрою;
Сестри та близька і дитина Рудина.

